

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Національна академія правових наук України

**ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО В СИСТЕМІ
МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ:
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ**

Матеріали «круглого столу»

(Харків, 4 грудня 2015 року)

За загальною редакцією *А. П. Гетьмана*

Харків
«Право»
2015

УДК 349.6
ББК 67.307
Е45

*За зміст та якість матеріалів
відповідальність несуть автори публікацій*

Екологічне право в системі міждисциплінарних зв'язків: методологічні засади : матеріали «круглого столу» (Харків, 4 груд. 2015 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Х. : Право, 2015. – 344 с.

ISBN 978-966-458-918-2

Збірник містить тези наукових доповідей учасників «круглого столу», що відбувся у м. Харкові 4 грудня 2015 р.

Розраховане на науковців, фахівців у галузі права, студентів юридичних вищих навчальних закладів та всіх, хто цікавиться питаннями екологічного, земельного та аграрного права України.

УДК 349.6
ББК 67.307

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2015
ISBN 978-966-458-918-2 © Офортлення. Видавництво «Право», 2015

тому можна зробити висновок про необхідність прийняття Закону України «Про тепличні господарства», який й би чітко визначав основні поняття, встановлював детальний перелік права і обов'язки суб'єкта господарювання, визначив основні засади ведення тепличного господарства, що дало б змогу належного захисту прав суб'єктів господарювання і споживачів продукції тепличного господарства.

Список використаної літератури:

1. Відкриті перспективи закритого ґрунту [Електронний ресурс] // Офіційний сайт газети «Рідне село». – Режим доступу: <http://www.ridneselo.com/node/176>
2. Словник-довідник з економічної географії. 9-10 класи [Електронний ресурс] / Т. В. Буличева, К. О. Буткалюк, Т. А. Гринюк та ін. За наук. ред. В. Г. Щабельської. – Х.: Вид. група «Основа», 2004. – 112 с. – Режим доступу: <http://www.geograf.com.ua/glossary/suspilno-geografichni-terminy/teplichne-gospodarstvo>

Кошеленко Каріна Віталіївна
аспірантка кафедри екологічного права
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ШКОДУ НАВКОЛИШНЬОМУ ПРИРОДНОМУ СЕРЕДОВИЩУ: ЗАВДАННЯ ГАРМОНІЗАЦІЇ ПРАВА УКРАЇНИ І ЄС

Охорона навколишнього природного середовища в усій багатоманітності його компонентів є однією з найбільш глобальних проблем сучасності. Екологічний добробут й збереження природних ресурсів визначають комфортність існування людства, стійкість соціально-економічного розвитку, успішний розвиток наступних поколінь. Проте в результаті промислового та іншого впливу на навколишнє природне середовище, внаслідок іноді злочинного відношення до нього існує загроза втрати необхідного екологічного стану.

Поняття шкоди навколишньому природному середовищу та юридичної відповідальності за неї має порівняно недовгу історію розвитку як

на національному, так і на міжнародному рівні. Постійне погіршення екологічних об'єктів, таких як повітря, вода, земля тощо, збільшення викидів, періодичні промислові аварії, поступово формують в суспільстві усвідомлення необхідності посиленого захисту навколишнього природного середовища, у тому числі шляхом встановлення юридичної відповідальності за нанесену йому шкоду.

Національне законодавство й міжнародні договори, які укладаються останнім часом, доводять, що юридична відповідальність за шкоду навколишньому природному середовищу відіграє все більш важливу роль в захисті навколишнього середовища.

Негативні зміни в навколишньому природному середовищі спонукають суспільство віддавати перевагу заходам, спрямованим на правове регулювання екологічно-збалансованого використання природних ресурсів. Саме тому на сучасному етапі розвитку набуває все більшої актуальності пошук шляхів гармонійного співіснування суспільства та живої природи, встановлення балансу між економічними й екологічними інтересами людей. З огляду на це проблеми зближення екологічного законодавства України та ЄС і забезпечення виконання міжнародних зобов'язань в сфері охорони навколишнього природного середовища є важливими і актуальними напрямками наукового дослідження.

Для України членство у Європейському Союзі є стратегічною метою. Це шлях до модернізації економіки, можливість широкого залучення інвестицій, вихід на ринок Європейських спільнот і світові ринки тощо. У політичній сфері послідовна європейська інтеграція є запорукою стабільності демократичної політичної системи, поглиблення культури демократії, поваги до прав людини, зміцнення національної безпеки і безпеки громадян. Слід зазначити, що Україна стала першою країною СНД, яка уклала Угоду про партнерство і співробітництво з Європейським Союзом (16 червня 1994 р.), в якій окреслено механізм взаємодії між нашою країною і ЄС. Європейський Союз ухвалив Спільну позицію щодо України (28 листопада 1994 р.) і План дій (6 грудня 1996 р.), в яких висловлюється підтримка демократичних і економічних перетворень в Україні. 11 червня 1998 року Указом Президента України було затверджено «Стратегію інтеграції України до Європейського Союзу», розраховану на період 2007 року.

Інтеграція держави до ЄС, безумовно, вимагає змін в різних сферах суспільного життя — політичній, економічній, культурній тощо. Однак

слід визнати, право виступає центральним елементом механізму євроінтеграції. За висловом окремих західних дослідників, правова інтеграція є першою важливою формою євроінтеграції. Саме тому ключовим елементом успішної інтеграції України до ЄС є досягнення певного рівня узгодженості законодавства нашої країни і практики його реалізації з правом ЄС, і екологічні питання не є винятком. Власне, наближення або зміну національних законодавчих актів, що регулюють використання природних ресурсів і охорону природи, у такий спосіб, щоб вимоги відповідних правових актів ЄС були повністю введені до системи законодавства України, першим кроком на шляху інтеграції України до ЄС в сфері екологічно-правових відносин називають як західні, так і вітчизняні вчені. Серед цілей, які перед собою ставить Європейський Союз і до яких має прагнути кожна держава, що має намір стати державою-членом, — високий рівень охорони і підвищення якості навколишнього середовища. Серед директив, що є частиною Угоди про асоціацію між Україною і ЄС (додаток XXX глави 6 «Навколишнє природне середовище» Розділу V «Екологічне і галузеве співробітництво»), — Директива № 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище, Директива № 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище, Директива № 2003/4/ЄС про доступ громадськості до екологічної інформації, Директива № 2003/35/ЄС про забезпечення участі громадськості у підготовці окремих планів та програм, що стосуються навколишнього середовища, Директива № 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи, Директива № 2010/75/ЄС про промислові викиди (всеохоплююче запобігання і контроль забруднень). Однак, в аспекті юридичної відповідальності за шкоду навколишньому природному середовищу в центрі уваги українських науковців і практиків має перебувати Директива № 2004/35/ЄС про екологічну відповідальність, за якою на сьогодні сформовано вже доволі широку практику застосування. Для України, як видається, є важливим врахування не тільки приписів самої Директиви, але й аналіз та узагальнення прецедентної практики Суду ЄС щодо її застосування на практиці. Це дозволить спрямовувати розвиток екологічного права України на сучасному його етапі у світлі євроінтеграційних процесів.